

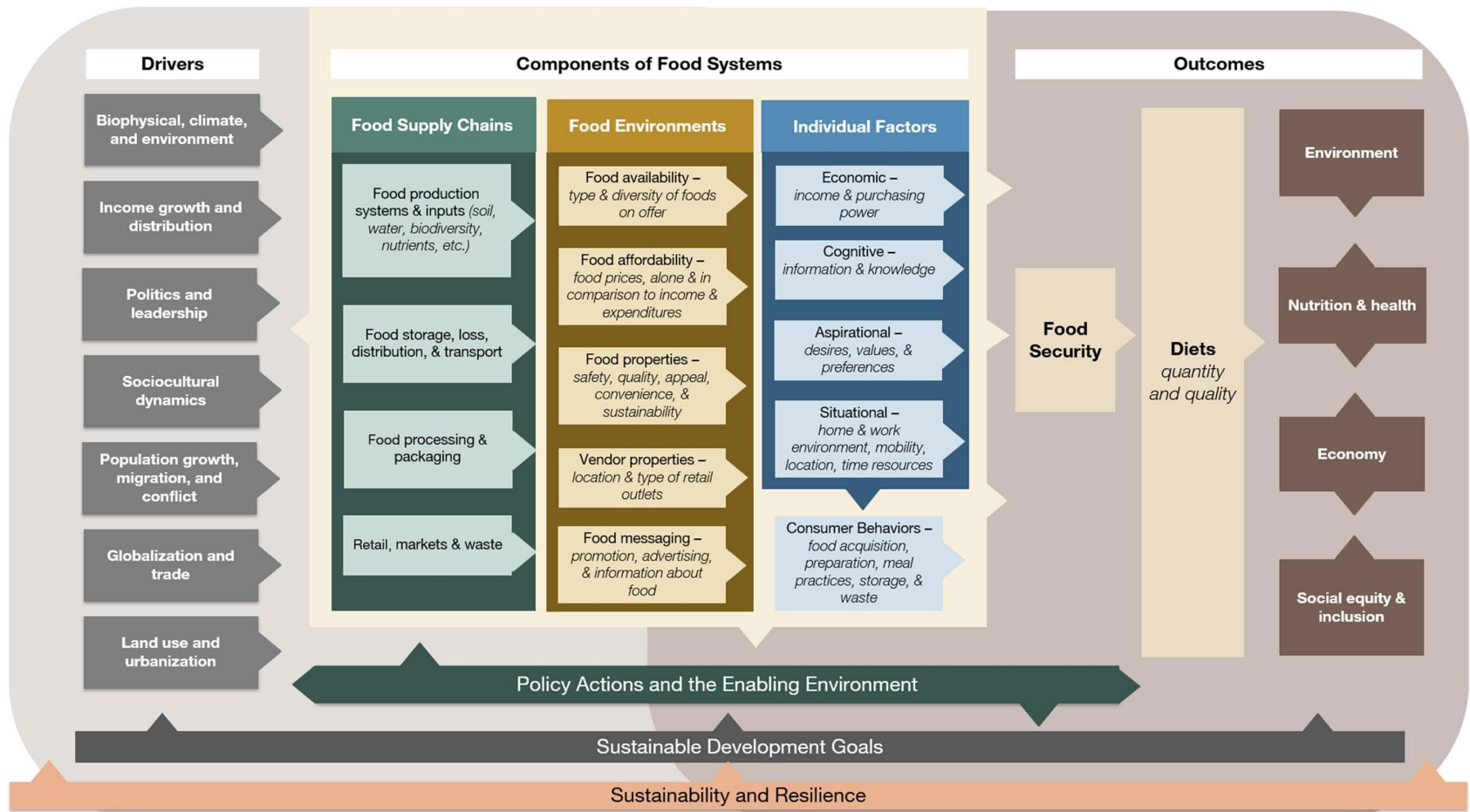

SCIENCE AND
EDUCATION **FOR**
SUSTAINABLE
LIFE

Matsystemet - så här ser det ut!

Elin Rööf, universitetslektor
Institutionen för energi och teknik
Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala

Livsmedelssystemet

Välkommen till PLATE

Forskningscentrum för resilienta måltider.
En plattform som utforskar måltiderssektorns
hållbarhet, konkurrenskraft och beredskap.

[Kontakta oss →](#)

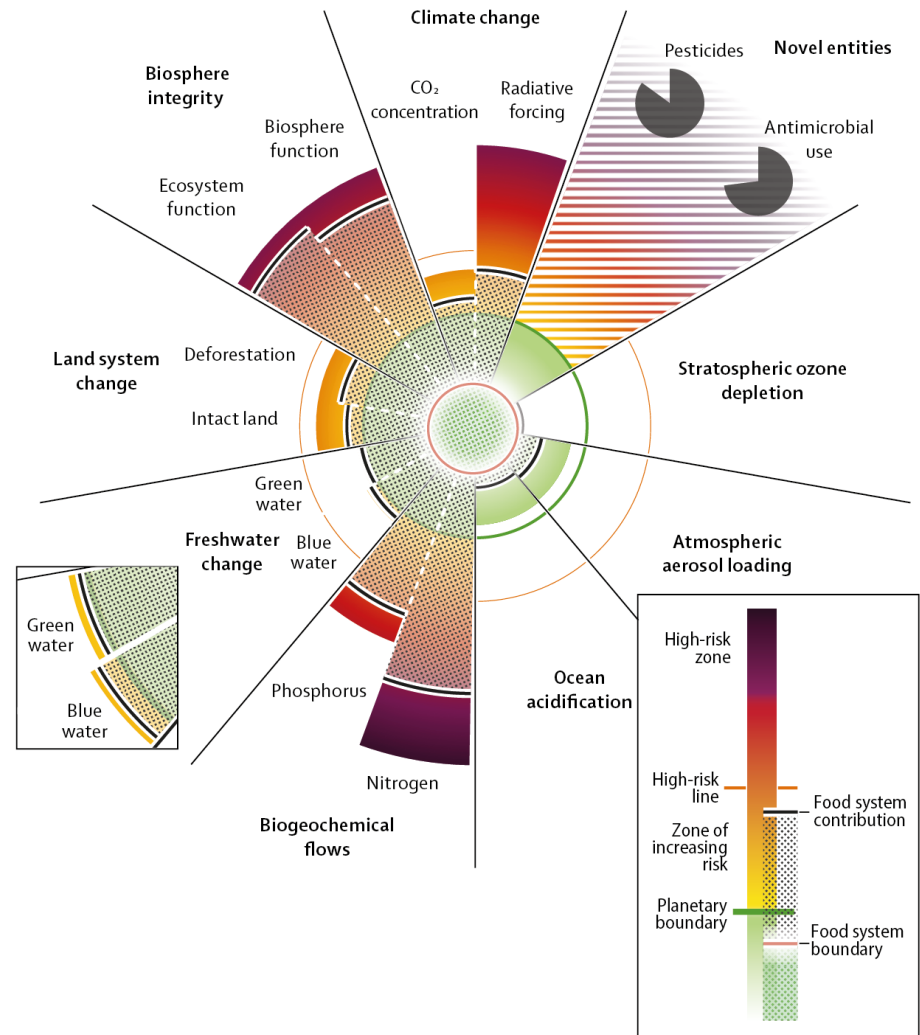

Kärnpartners

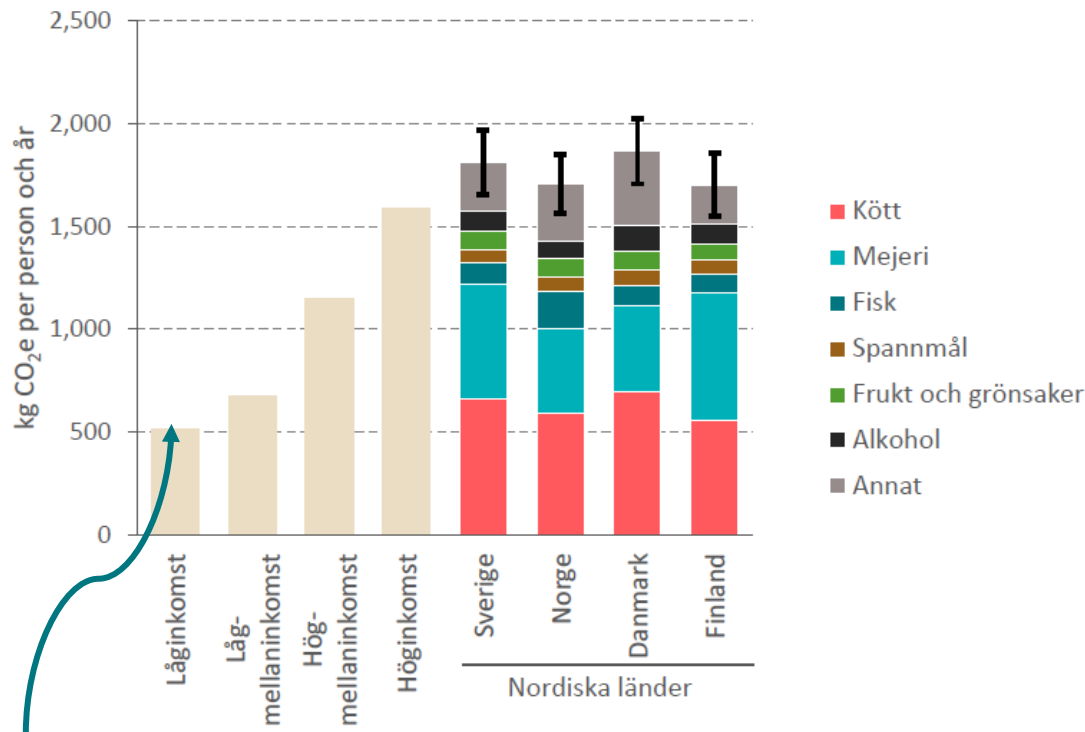

Livsmedels- systemet är den största orsaken till att fem planetära gränser överskrids

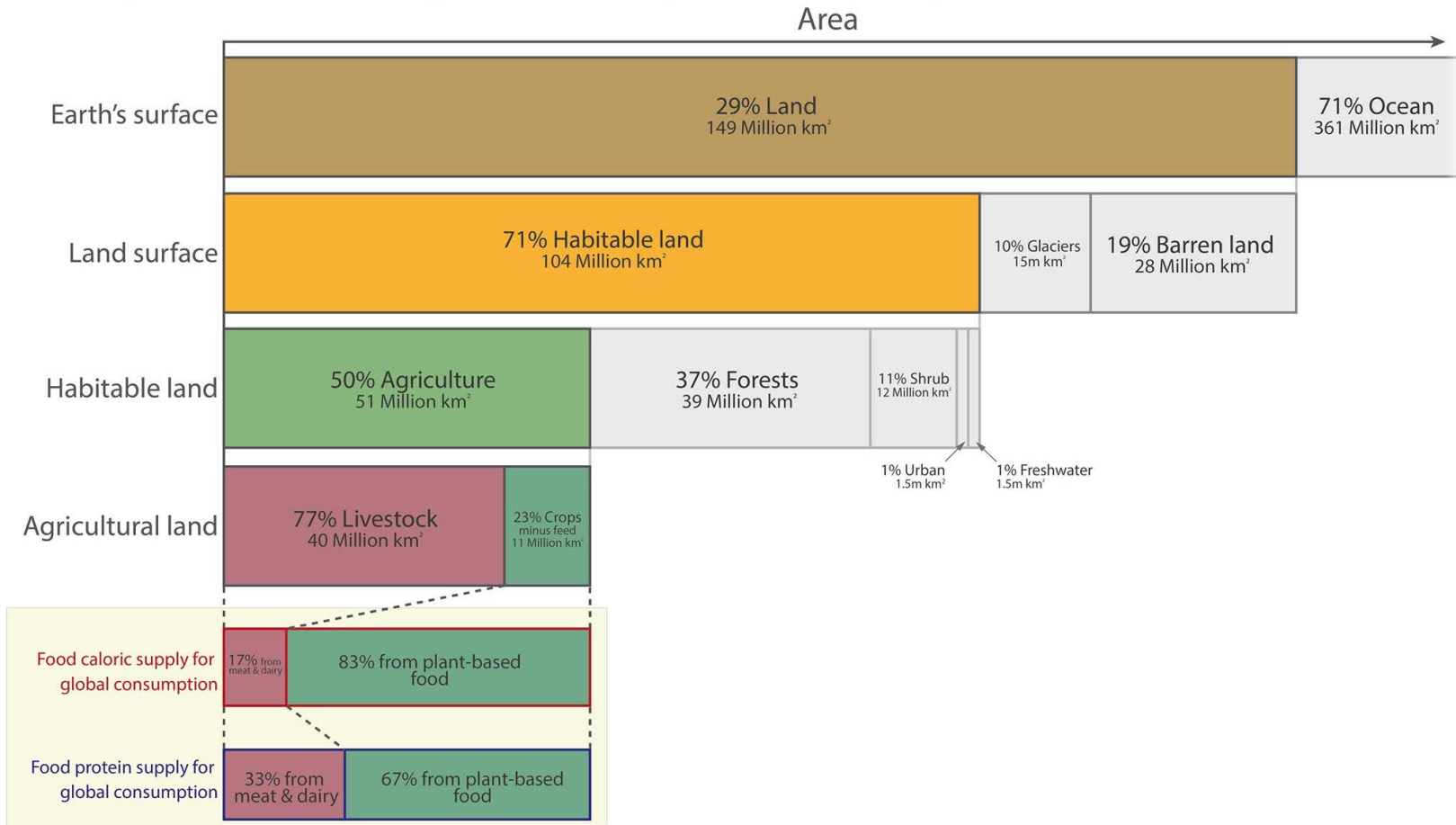

Klimatpåverkan från västerländska kostmönster långt ifrån den hållbara nivån

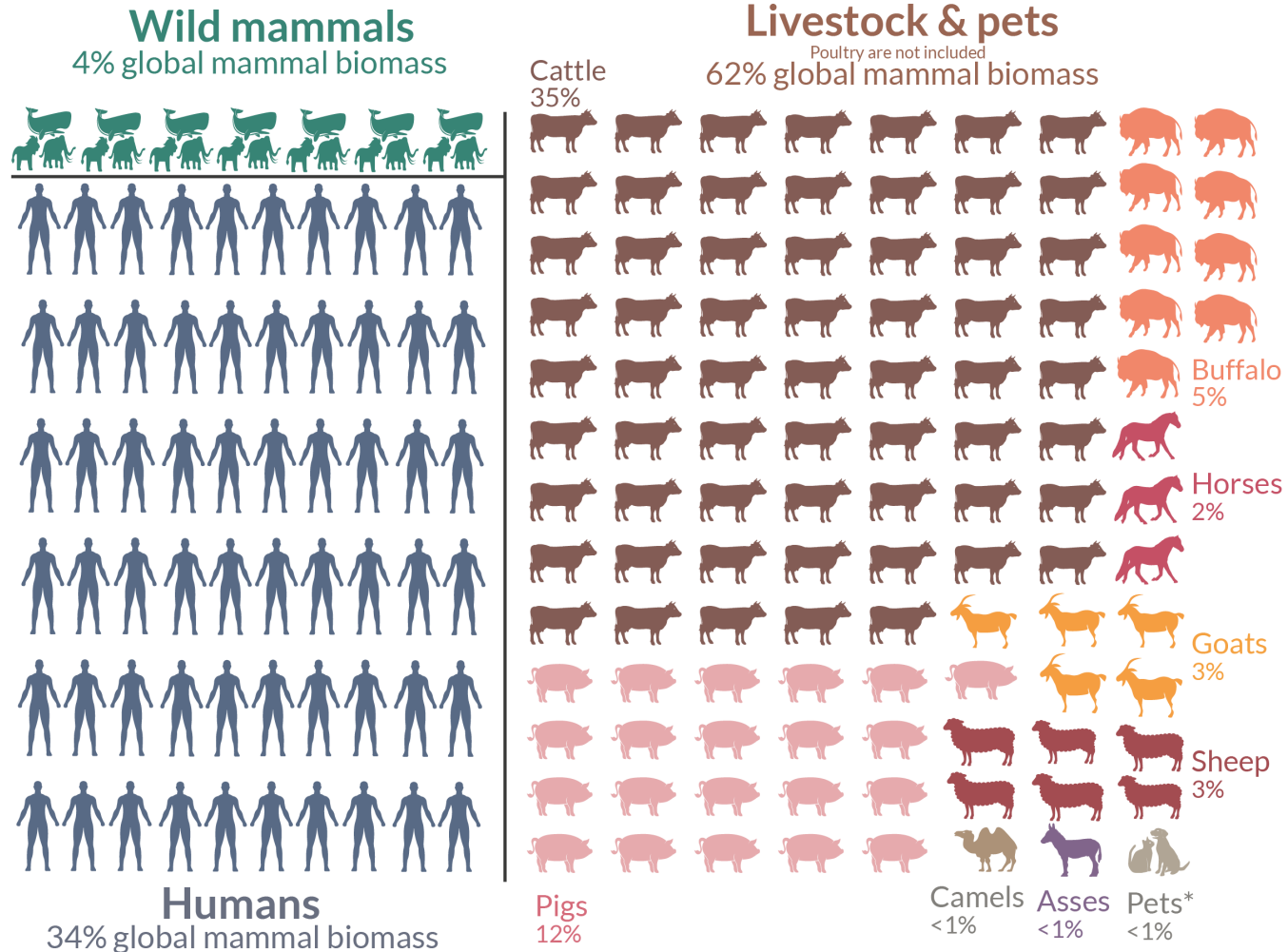
Hållbar nivå enligt EAT-Lancet

Global markanvändning

Distribution of mammals on Earth

Mammal biomass is shown for the year 2015. or or = 1 million tonnes carbon (C)

*Bar-On et al. (2018) provide estimates of livestock only, without estimates of mammalian pets (e.g. cats and dogs).
 Pets have been added as an additional category based on calculations from estimates of the number of pets globally and average biomass.
 Data source: Bar-On et al. (2018). The biomass distribution on Earth. Images sourced from the Noun Project.

Dubbla drivkrafter till förlust av biologisk mångfald från markanvändning

Nyheter

Nu lider fler barn av fetma än undernäring

TT

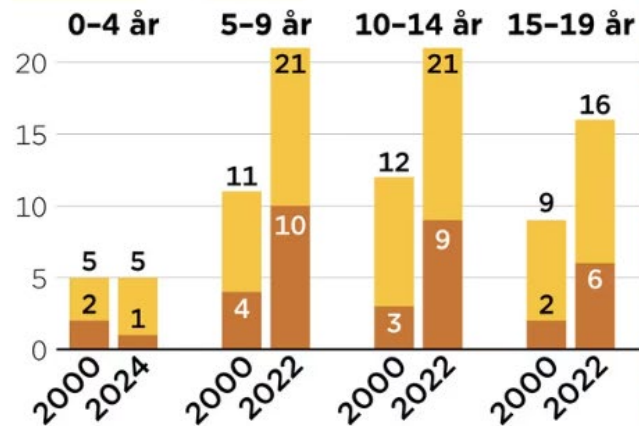

Uppdaterad 07.48 | Publicerad 05.15

 Mejla

 Dela Spara

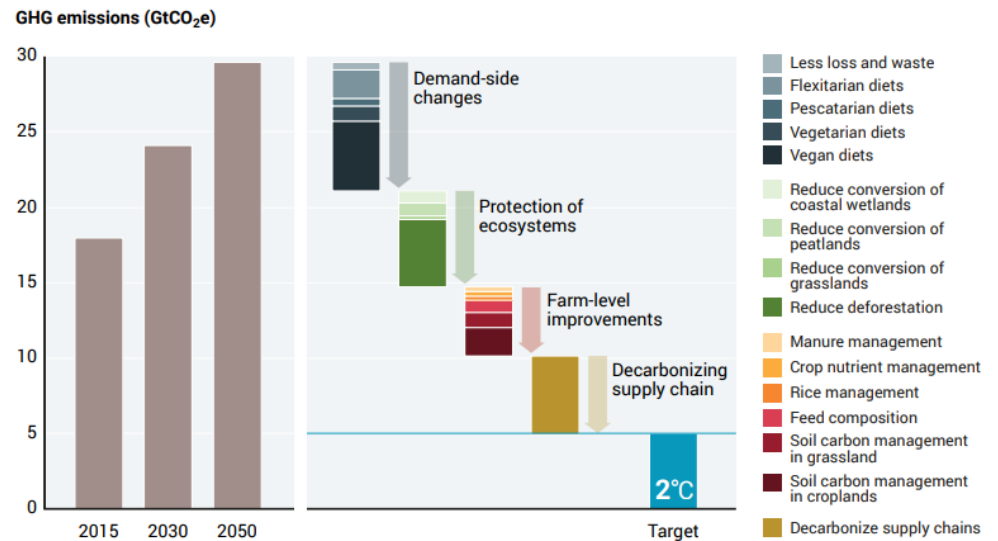
Övervikt hos unga Källa: Unicef

 Andel unga i olika åldrar som lider av **övervikt** och **fetma** i procent.

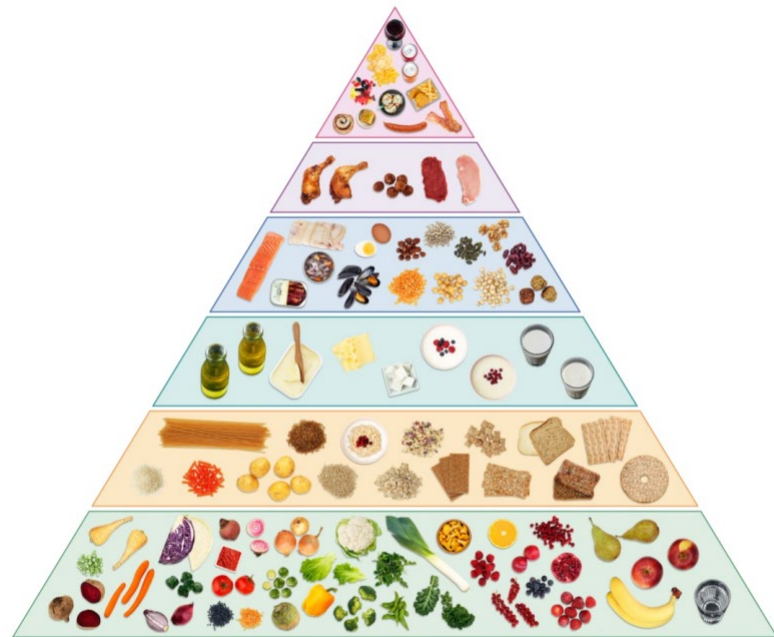
Barn och unga översköljs av ohälsosamma alternativ som chips, pommes frites och hamburgare vilket bidrar till att andelen med övervikt och fetma ökar, enligt Unicefs senaste rapport.

Vad behöver göras?

- Förändrad konsumtion
- Skydda ekosystemen
- Förbättringar i produktionen
- Fossilfrihet i hela kedjan

Förändrad konsumtion – hälsa och miljö

EXPRESSEN

Varannan tugga är importerad mat

Publicerad 9 feb 2023 kl 17.00

Uppdaterad 8 mar kl 15.16

Sveriges livsmedelsproduktion har rasat i förhållande till hur mycket vi konsumerar.

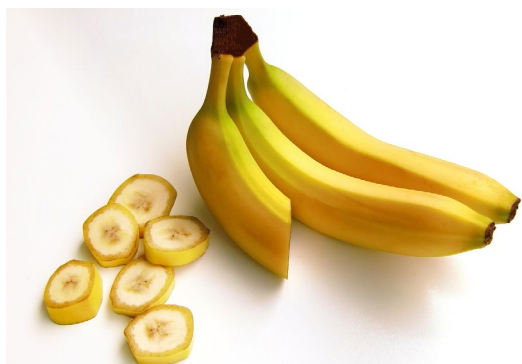
Vi behöver en ny strategi för en ökad och uthållig livsmedelsförsörjning, skriver Kristdemokratiska bondeförbundet.

förmåga

inlägg

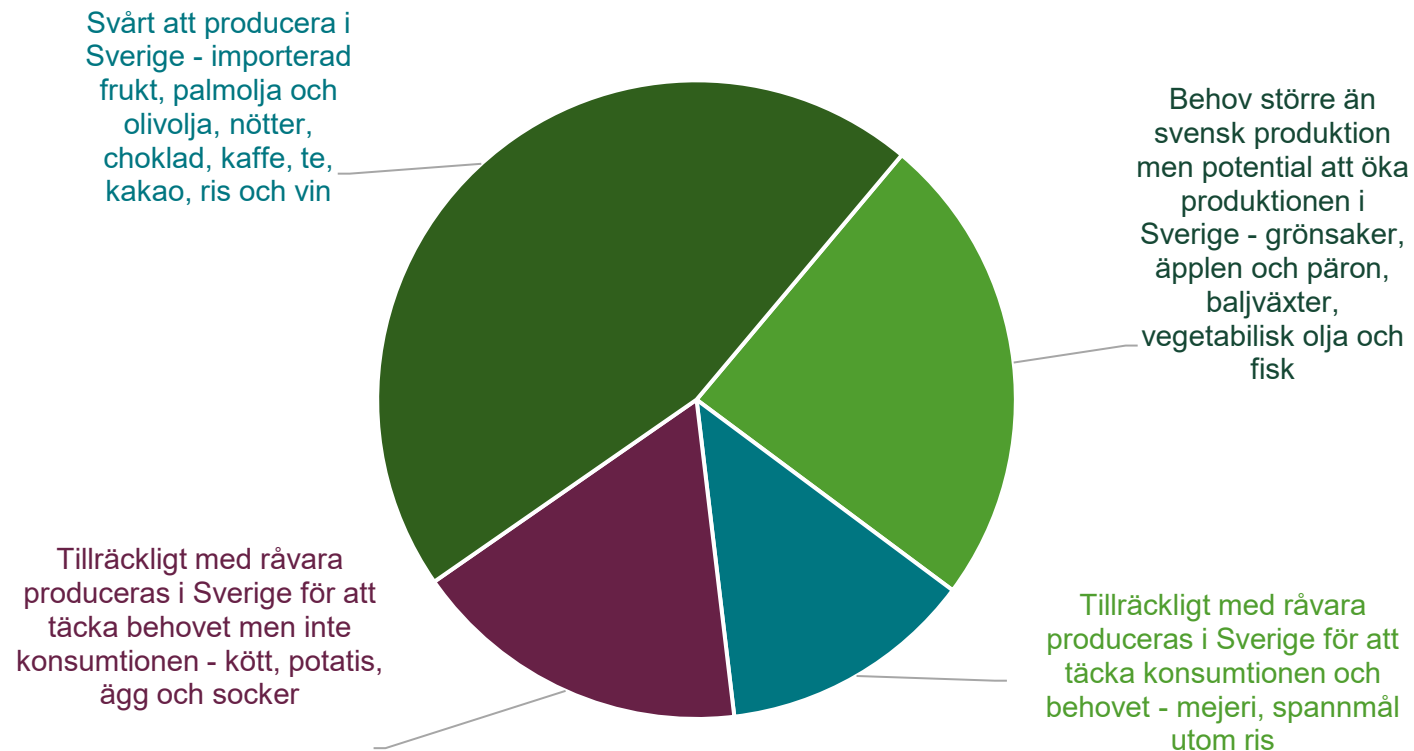
Varför så stor import?

Men även stor import av sånt vi kan producera här!

Vill vi minska importen krävs ändrade kostmönster

Region Östergötland | Regional utveckling

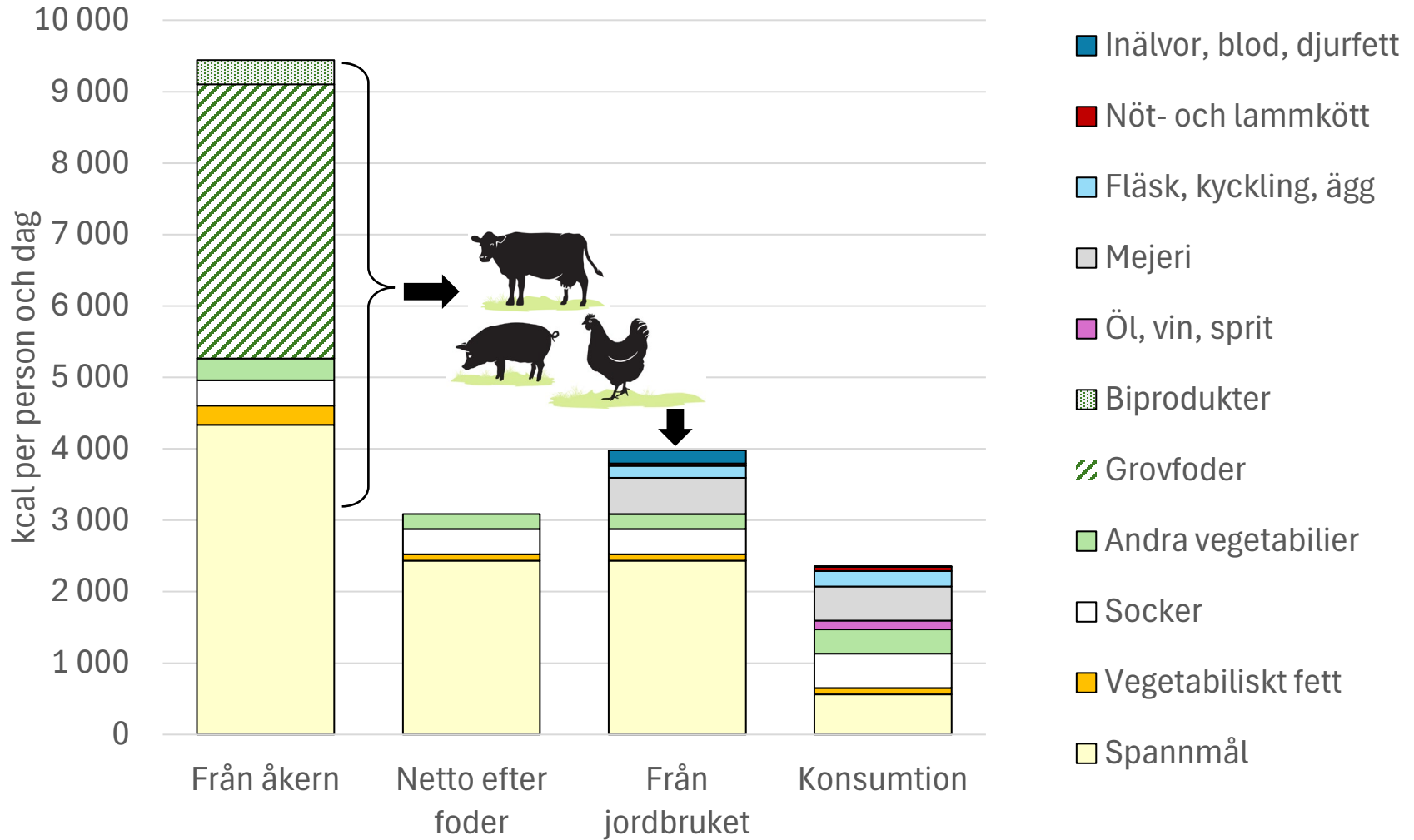
Utvecklingsområden | Finansiering och stöd | Dokument | Projekt | Statistik | Om regional utve

Hem > Nyheter > Varannan tugga importerad – bara hälften kan äta sig mätta vid kris

Varannan tugga importerad – bara hälften kan äta sig mätta vid kris

Östgötsk mat för framtiden - Regional livsmedelsstrategi
Varannan tugga är importerad - Det är en av anledningarna till varför efterfrågan i dag på östgötska...

Östgötsk mat - För framtiden

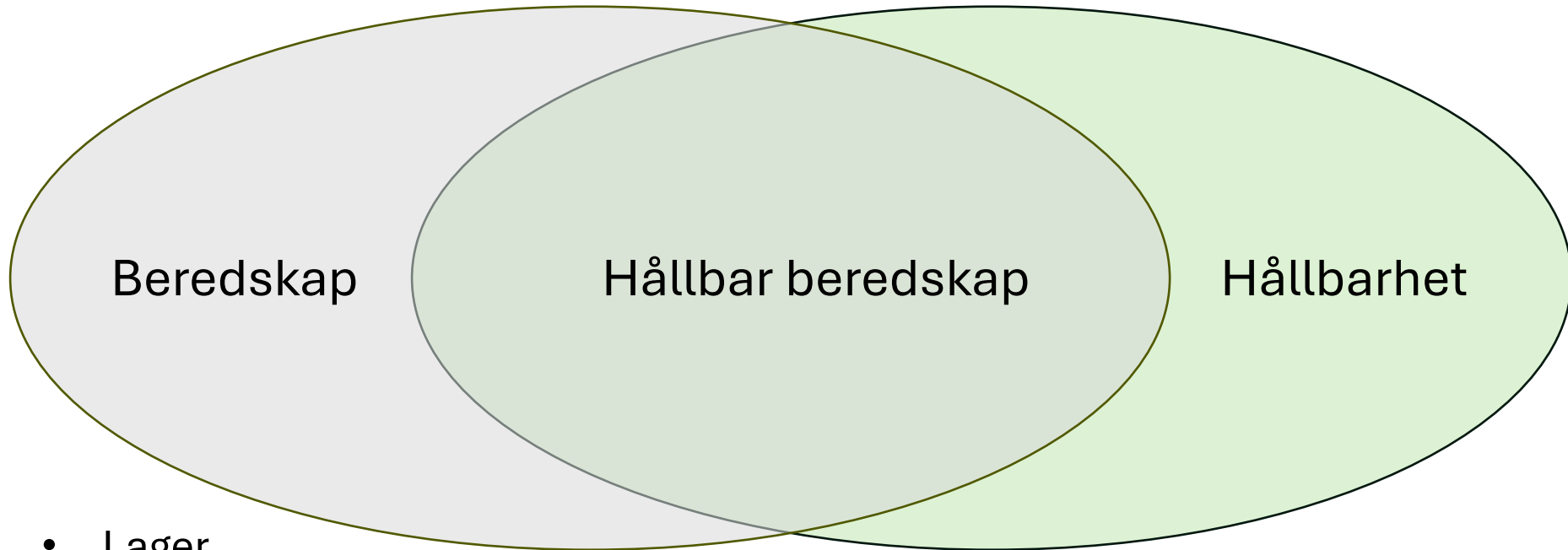

Livsmedelsberedskap mycket mer än inhemsk råvaruproduktion

- Förädling
- Logistik
- Energi
- Infrastruktur
- IT-system
- Personal
- Handel
- Med mera

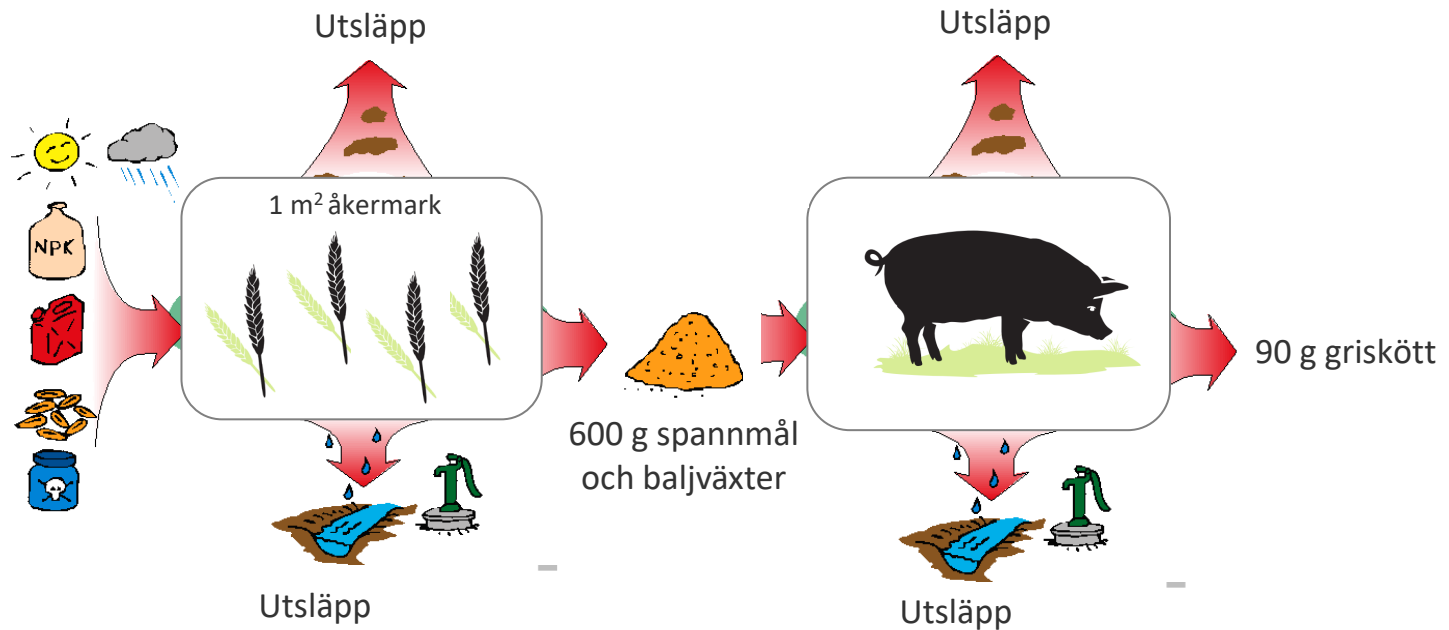
Hur kan vi designa system som minskar sårbarheten?

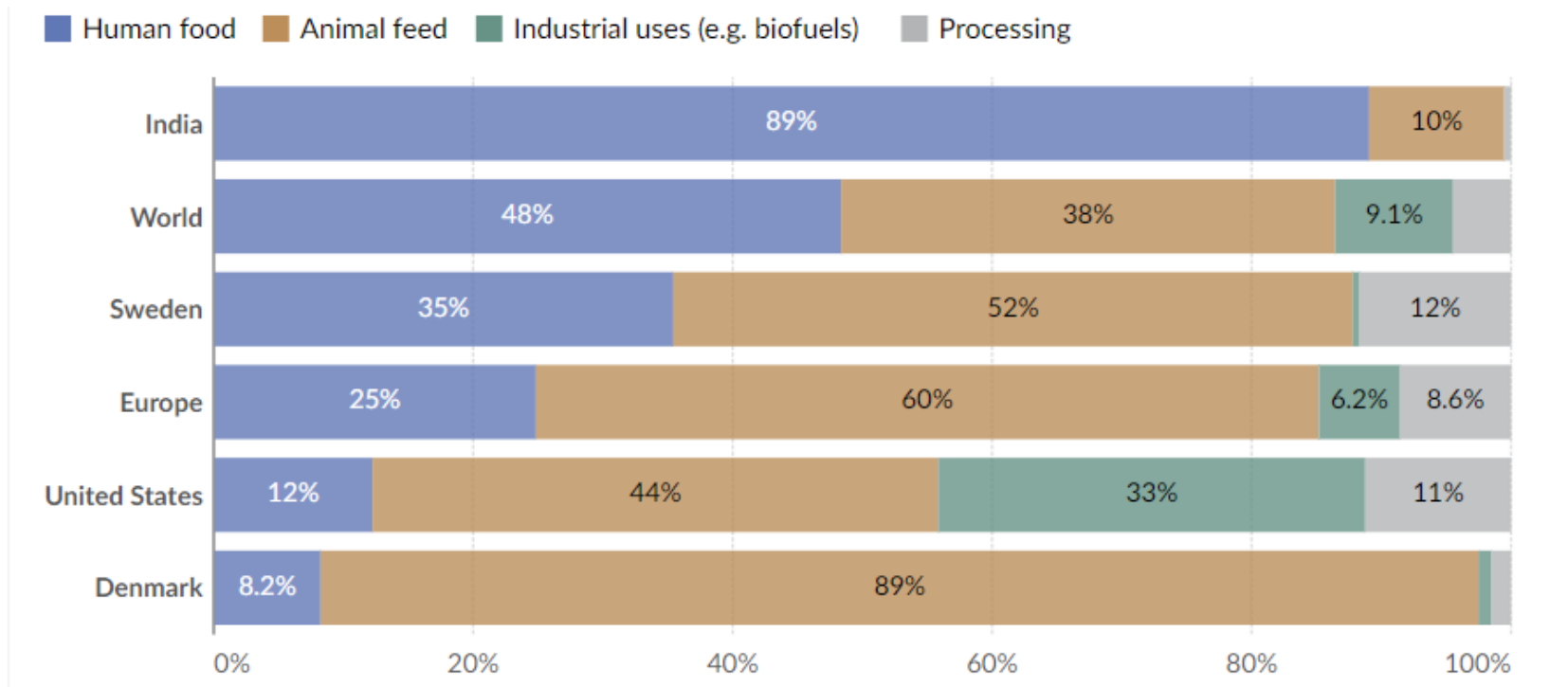
- Lager
- Reservkraft
- IT-säkerhet
- Scenarioplanering
- Transportberedskap
- Vattenförsörjning
- Övningar
- Med mera

- Växtbaserad kost
- Ekologisk produktion
- Resurssnål produktion
- Lokal upphandling, förädling och samverkan
- Diversitet i försörjningskedjor
- Cirkulation av näringsämnen
- Skydd av jordbruksmark
- Med mera

Produktion av kött från prima råvara innebär en förlust av energi och protein – ingen beredskapsmat

Hur använder vi spannmål idag?

Men flera arter är dock knutna till det traditionella jordbrukslandskapet – biologisk mångfald!

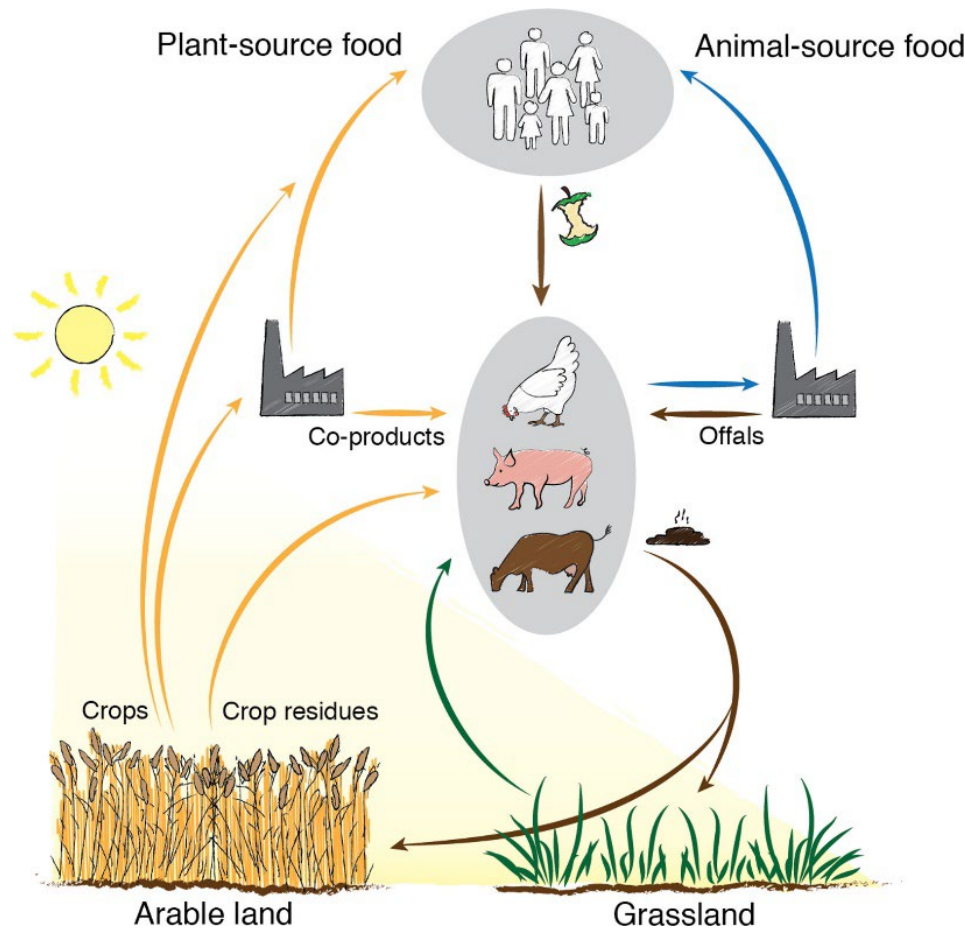
En hållbar och resilient livsmedelsförsörjning är en balansakt mellan många aspekter

Andra hållbarhetsaspekter att beakta:

- ❖ Djurvälstånd
- ❖ Antibiotikaanvändning
- ❖ Markbördighet
- ❖ Arbetsmiljöfrågor
- ❖ Vackra landskap
- ❖ Kulturella värden
- ❖ En rad andra socioekonomiska aspekter

Vi kan designa system som uppfyller många mål

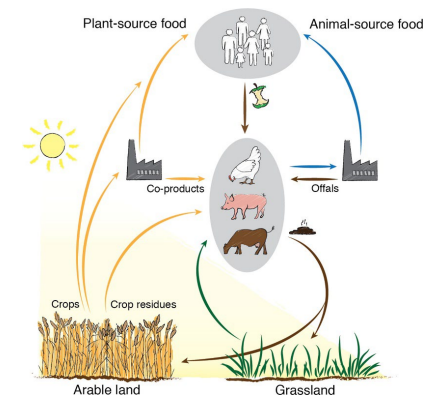

Ett scenario för Sverige

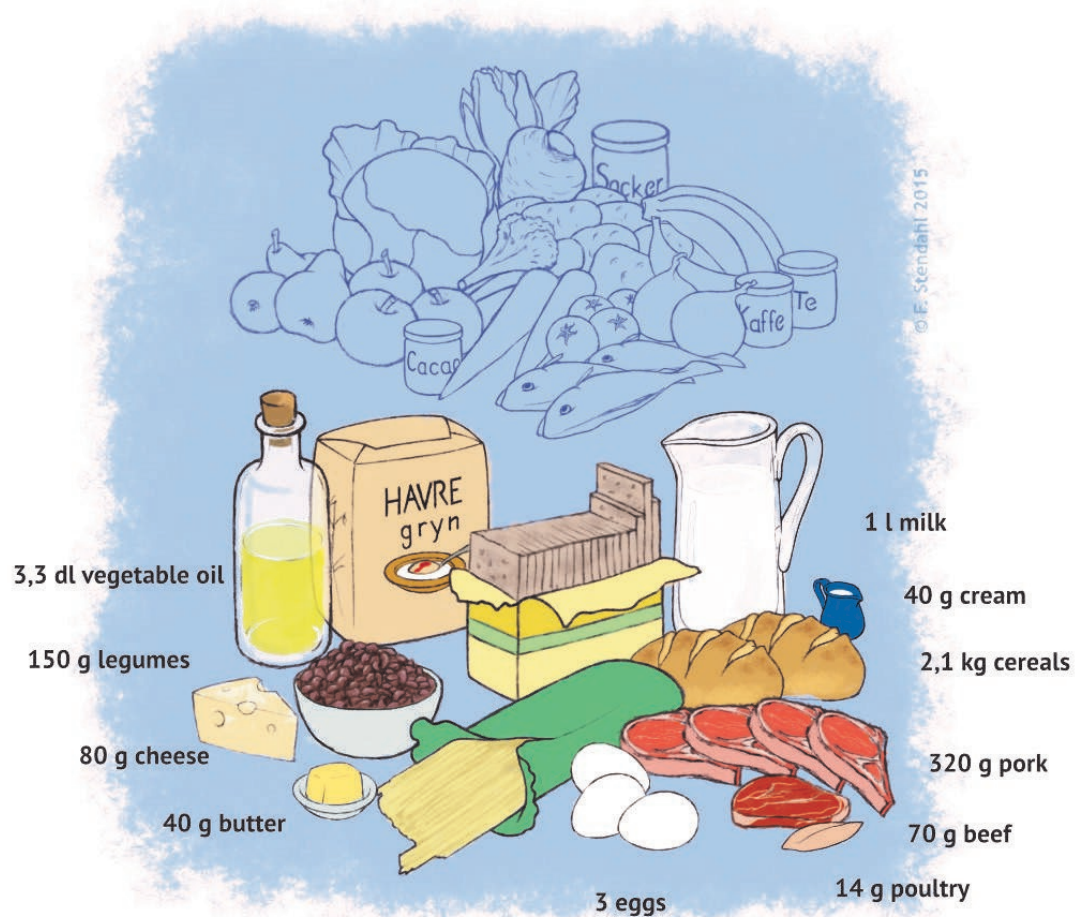

Grundläggande principer

- ❖ Betesmarkerna ska användas för kött- och mjölkproduktion
- ❖ Grisar och fågel föds upp främst på restprodukter
- ❖ Åkermarken ska användas för i första hand mat
- ❖ Kosten ska vara näringsriktig
- ❖ Importen minskar
- ❖ Kosten får inte använda mer än 0,21 hektar åkermark per person
- ❖ Jordbruket ska vara självförsörjande på energi

Kost med extensiv mjölkproduktion

**Matsystemet är
komplext och
påverkar på många
olika sätt – stora
möjligheter att
förbättra för
människor, djur och
natur.**

Vägvalet
26 maj Medborgarplatsen
27 maj Mynttorget

ETT BARN / TVÅ MÖJLIGA FRAMTIDER

Vägvalet

Möt Elle. Hon är fyra år idag. Om en liten stund fyller hon arton. Genom ljud och bild rör du dig genom de matmiljöer* som formar hennes uppväxt – maten i skolan, det som är billigast i butiken, reklamen hon tar del av, restaurangutbudet hon möter och de sociala medier hon följer.

Du kommer att möta två möjliga framtider. Den ena bygger på att Ellices matmiljöer ser ut precis som de gör för barn idag och inget förändras. Den andra på att samhället och företagen väljer att agera för att matmiljöerna ska främja hälsa och hållbarhet. Det här är en berättelse om hur vardagliga och odramatiska val formas av de miljöer vi lever i.

Du behöver använda din egen telefon och ett par hörlurar för att ta del av utställningen fullt ut. Genom att skanna QR-koden startar en ljudupplevelse där berättelsen spelas upp när du rör dig genom utställningen.

Välkommen in till två möjliga framtider.

** Matmiljöer är allt runt omkring oss som påverkar vad vi väljer att äta – från vad som finns att köpa och serveras, till normer och vanor. Vad vi väljer att äta spelar stor roll för både vår hälsa och miljön.*

BASERAT PÅ FORSKNING FRÅN:

Stockholm Resilience Centre
Sustainability Science for Stockholm Resilience

Stockholm University

SLU

RI SE

Bejer Institute

KUNGL. VETENSKAPS-AKADEMIEN

CHALMERS

Funded by the European Union

PLAN'EAT

SWITCH

PLATE

Plan'eat- och SWITCH-projekten har erhållit finansiering från Europeiska unionens Horizon Europe program för forskning och innovation inom ramen för bidragsavtal nr 101061023 resp nr 101060483. De åsikter och synpunkter som uttrycks är dock enbart författarnas/upphovsmännens egna och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska unionens ståndpunkt.

Tack!

Elin Rööös
elin.roos@slu.se

SCIENCE AND
EDUCATION
**SUSTAINABLE
LIFE**